Skolinspektionen

Beslut

2010-11-01

Dnr 43-2010:1530

Skolbeslut för gymnasieskola

efter tillsyn av Ehrensvärdska gymnasiet
i Karlskrona kommun

Rektorn vid Ehrensvärdska gymnasiet

Karlskrona kommun

Tillsyn i Ehrensvärdska gymnasiet

Gymnasieskolan

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som Ehrensvärdska gymnasiet och Karlskrona kommun skickat in, de verksamhetsredogörelser de lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten.

Ehrensvärdska gymnasiet bedriver i många avseenden en välfungerande verksamhet. Rektorerna och lärarna har pedagogisk utbildning, lärarna undervisar i de ämnen och kurser som de har utbildning för. Skolan bedriver ett aktivt och tydligt informations- och värdegrundsarbete. Inspektörerna vill i det sammanhanget gärna framhålla att de elever som inspektörerna mötte i intervjuerna, karaktäriserades av hög medvetenhet om skolans uppdrag.

Trots detta och med en välutbildad personal och en drivande och tydlig skolledning visar tillsynen att Ehrensvärdska gymnasiet brottas med problem och där kommunen och skolan behöver vidta ytterligare åtgärder för att öka måluppfyllelsen.

Inte alla elever som behöver särskilt stöd eller studiehandledning på modersmålet får detta och inte alla skolans elever ges möjligheter att nå lägst grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier.

Skolans kännedom om betygsresultaten på en övergripande nivå i form av likheter och skillnader mellan kurser och program är bristfällig vad exempelvis avser andelen elever som har nått de högre betygsstegen i kurserna. Möjligheterna till programövergripande ämnesspecifika diskussioner i bedömnings- och betygssättningsfrågor är där-

med i nuläget inte så goda, framför allt i vissa kärnämneskurser och särskilt i de kurser som saknar stöd i form av ett nationellt ämnesprov. Mot denna bakgrund blir det då också svårt för lärare och skolledning att bedöma huruvida bedömningen och betygssättningen är likvärdig på skolan.

Alla lärare har inte heller höga och tydliggjorda förväntningar på elevernas förmåga och skolan behöver utveckla ett gemensamt förhållningssätt och hitta former för att öka elevernas reella inflytande över utbildningens innehåll och former.

Skolinspektionen har i tillsynen av Ehrensvärdska gymnasiet identifierat följande brister som ska åtgärdas

- Alla skolans elever ges inte möjligheter att lägst nå grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier (Lpf 94, 2.1 Kunskaper, Mål att uppnå i de frivilliga skolformerna; 1 kap. 6 § gymnasieförordningen; Kursplanerna).
- Rektorn tar inte i tillräcklig grad tillvara på och analyserar resultaten av sin uppföljning och utvärdering på ett sådant sätt att dessa kan omsättas i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen. Härigenom kan rektorn inte heller fullt ut säkerställa att betygssättningen är likvärdig på skolan, eftersom det saknas viss viktig bakgrundsinformation i analysarbetet (2 kap. 2 § 1985 års skollag, första stycket, tredje meningen; Lpf 94, 2.6 Rektors ansvar).
- Undervisningen anpassas inte fullt ut efter elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och eleverna upplever inte alltid undervisningen som stimulerande (Lpf 94, 1.1 Grundläggande värden, En likvärdig utbildning; Lpf 94, 1.2 Gemensamma uppgifter för de frivilliga skolformerna, Kunskaper och lärande; Lpf 94, 2.1 Kunskaper, Riktlinjer).
- Rektorn säkerställer inte att lärarna arbetar tillräckligt aktivt för att ge eleverna möjlighet till inflytande över utbildningens innehåll och former (5 kap. 2 § 1985 års skollag; Lpf 94, 2.3 Elevens ansvar och inflytande, Mål att sträva mot; Lpf 94, 2.3 Elevens ansvar och inflytande, Riktlinjer).
- Rektorn säkerställer inte att alla lärare har höga och tydliggjorda förväntningar på elevernas förmåga (Lpf 94, 2.1 Kunskaper; Lpf 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, mål att sträva mot; Lpf 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, riktlinjer).
- Särskilt stöd ges inte till alla elever som har svårigheter i skolarbetet och inte alla elever som behöver studiehandledning på modersmålet får detta (1 kap. 2 § 1985 års skollag; Lpf 94, 2.1 Kunskaper, Riktlinjer; 8 kap 1 §. gymnasieförordningen; 8 kap 5 § gymnasieförordningen).

Bedömningarna redovisas i bilagorna 1–2

Rektor och Karlskrona kommun har ansvar för att Ehrensvärdska gymnasiets brister åtgärdas. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast tre månader från den dag beslutet för Karlskrona kommun meddelas. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet. Skolinspektionen förutsätter dock att rektorn och Karlskrona kommun snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära att få ta del av arbetet med att åtgärda bristerna.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråden Birgitta Knutsson Rohdin och Helene Roslund.

På Skolinspektionens vägnar

Peter Ekborg

Enhetschef

Gösta Karlsson

Undervisningsråd/Föredragande

Bilagor:

Bilaga 1 **Allmänt om tillsynen och beskrivning av skolan**

Bilaga 2 **Tillsynsprotokoll och bedömningar för Ehrensvärdska gymnasiet**

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Karlskrona kommun under hösten 2010. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Ehrensvärdska gymnasiet den 6-7 oktober 2010.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Skolbeslutet kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen i ett beslut (slutligt beslut). Skolbesluten från samtliga skolor i kommunen fogas då till det beslutet som bilagor. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister senast tre månader efter att kommunbeslutet meddelades.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: **måluppfyllelse och resultat**, **pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö** samt **enskild elevs rätt**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag under dessa perioder är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning.

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och *Ehrensvärdska* gymnasiet, dels den information som samlats in under besöket. I Ehrensvärdska gymnasiet intervjuades rektorerna, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorerna har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1. Antal elever på Ehrensvärdska gymnasiet

Ehrensvärdska gymnasiet	Antal elever
Gymnasieklass	640

Källa: Ehrensvärdska gymnasiets uppgift 2010-10-18

Utbildningen vid Ehrensvärdska gymnasiet omfattar fem nationella program, tre specialutformade program samt International Baccalaureate (IB). På skolan finns Handels- och administrationsprogrammet, Hantverksprogrammet-Frisör, Naturvetenskapsprogrammet, Omvårdnadsprogrammet och Teknikprogrammet. Skolan erbjuder också ett specialutformat idrottsledarprogram (SMIL) och ett inom mobilt internet (SMTM).

Utöver dessa utbildningar sorterar all kommunal gymnasial idrottsundervisning, idrottsprofilen och det riksrekryterande fäktgymnasiet under skolan.

Skolan har ingen egen personal i form av speciallärare och specialpedagoger. Dessa lärare är samlade i en resursenhet i Fischerströmska gymnasiet, till vilken skolan kan ansöka om att ge elever som är i behov av särskilt stöd tillgång till specialundervisning.

Ehrensvärdska gymnasiet deltar också i försöksverksamheten med spetsutbildning inom matematik och skolans teknikprogram är, tillsammans med Törnströmska gymnasiets fordonsprogram, certifierat Teknikcollege.

Skolan har två heltidsanställda rektorer: en rektor, tillika chef för skolan, med programansvar för Handelsprogrammet, Omvårdnadsprogrammet och SMIL samt med ansvar för fäktgymnasiet och all idrottsverksamhet. Den andre rektorn ansvarar för Naturvetenskapsprogrammet, Teknikprogrammet, Hantverksprogrammet-Frisör, SMTM och IB samt den matematiska spetsutbildningen. Personalansvaret följer denna uppdelning. Skolan har dessutom en IB-koordinator på 50 procent.

Ehrensvärdska gymnasiet är centralt beläget i Karlskrona, i kvarteret Läroverket i närhet till merparten av de andra gymnasieskolorna. Skolans lokaler är byggda på 1960-talet och har renoverats kontinuerligt. Skolan samverkar när det gäller det individuella valet med Törnströmska gymnasiet och af Chapmangymnasiet.

Tillsynsprotokoll för Ehrensvärdska gymnasiet

Rutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. Bedömningar och motiveringar för detta redovisas i det följande.

Måluppfyllelse och resultat

- [x] **Kunskaper**

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

- [ ] **Fokus på skolans uppdrag**
- [ ] **Lärarnas bedömning och utvärdering**
- [x] **Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering**

Skolans lärandemiljö

- [x] **Fokus på lärande**
- [x] **Tillit till elevens förmåga**
- [ ] **Trygghet och studiero**

Enskild elevs rätt

- [ ] **Bedömning (och betyg)**
- [ ] **Undervisningstid och tillgång**
- [x] **Särskilt stöd**
- [ ] **Studie- och yrkesvägledning**
- [ ] **Avgifter**
- [ ] **Rektorns beslutsfattande**

Bedömningar och motiveringar

Huvudområde: Måluppfyllelse

Bedömningsområde: Kunskaper

Bedömning:

Alla skolans elever ges inte möjligheter att lägst nå grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier.

Författningsstöd:

Lpf 94, 2.1 Kunskaper, Mål att uppnå i de frivilliga skolformerna

1 kap. 6 § gymnasieförordningen

Kursplanerna

Motivering:

Av nationell statistik, skolans verksamhetsredogörelse och senaste kvalitetsredovisning samt intervjuer med skolledning och lärare framgår att skolan i huvudsak legat över riksgenomsnittet de senaste åren vad gäller genomsnittlig betygspoäng, andelen elever behöriga till högskola samt andelen elever med slutbetyg från gymnasieskolan inom fyra år.

Dock har resultaten genom åren varierat på programnivå. Till exempel har naturvetenskaps- omvårdnads- och teknikprogrammet legat under riksgenomsnittet vad gäller genomsnittlig betygspoäng vissa år. Även andelen elever med minst Godkänt i kärnämneskurser, två karaktärsämneskurser samt projektarbetet har varierat mellan programmen genom åren. Till exempel har en lägre andel elever än i riket nått minst Godkänt på framför allt omvårdnadsprogrammet, men även på naturvetenskaps- och teknikprogrammet vissa år. Detta har gällt kurser som Idrott och hälsa, Samhällskunskap A, Religionskunskap A, Matematik A samt projektarbetet.

Av kvalitetsredovisningen, verksamhetsbeskrivningen och intervjuer med skolledning och personal framgår att skolan inte lyckas med att ge alla elever som är i behov att särskilt stöd eller i behov av studiehandledning på modersmålet detta. Se vidare nedan under bedömningspunkten Särskilt stöd.

Skolan säger sig i allt väsentligt sakna förmågan att möta elever som under året bedöms ha behov av särskilt stöd, personaltillgången upplevs vara för liten; det finns inga marginaler, enligt skolledningen. Den senaste kvalitetsredovisningen avslutas bland annat med orden ”Skolan saknar alltså medel för att i alla stycken kunna leva upp till målsättningarna i såväl centrala som lokala styrdokument.”

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Bedömning:

Rektorn tar inte i tillräcklig grad tillvara på och analyserar resultaten av sin uppföljning och utvärdering på ett sådant sätt att dessa kan omsättas i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen. Härigenom kan rektorn inte heller fullt ut säkerställa att betygssättningen är likvärdig på skolan, eftersom det saknas viss viktig bakgrundsinformation i analysarbetet.

Författningsstöd:

2 kap. 2 § 1985 års skollag, första stycket, tredje meningen

Lpf 94, 2.6 Rektors ansvar

Motivering:

Ehrensvärdska gymnasiet har en kvalitetsgrupp med representanter från samtliga programteam, elevvård, studie- och yrkesvägledning samt idrottslärarna. Kvalitetsgruppen leds av den ene programrektorn, som i sin tur sitter med i förvaltningens kvalitetsgrupp. I kvalitetsgruppen analyseras och diskuteras bland annat statistik och betygsresultat. Programrepresentanterna ska sedan återföra resultaten av det arbetet till programarbetslagen för fortsatta programspecifika analyser.

Varje år analyseras kursbetygen i de kurser där nationella ämnesprov genomförs. Större avvikelser mellan resultaten på nationella ämnesprov och satta kursbetyg diskuteras och följs upp av rektorerna med respektive lärare. Rektorerna granskar också andra prov och provresultat. Skolan har även infört avidentifierade prov, det vill säga lärarna får inte veta vilken elev som har svarat på respektive prov förrän efter rättningen. Lärarna har också erhållit viss fortbildning i betygsättning och bedömning.

Av intervjuer med skolledning och lärare framgår dock att kännedomen om skolans resultat på en övergripande nivå i form av likheter och skillnader mellan kurser och program är bristfällig vad exempelvis avser andelen elever som har nått de högre betygsstegen i kurserna. Möjligheterna till programövergripande ämnesspecifika diskussioner i bedömnings- och betygssättningsfrågor är i nuläget inte så goda, framför allt i vissa kärnämneskurser och särskilt i de kurser som saknar stöd i form av ett nationellt ämnesprov. Mot denna bakgrund är det då svårt för lärare och skolledning att bedöma huruvida bedömningen och betygssättningen är likvärdig på skolan.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö

Bedömningsområde: Fokus på lärande

Bedömning:

Undervisningen anpassas inte fullt ut efter elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och eleverna upplever inte alltid undervisningen som stimulerande.

Författningsstöd:

Lpf 94, 1.1 Grundläggande värden, En likvärdig utbildning

Lpf 94, 1.2 Gemensamma uppgifter för de frivilliga skolformerna, Kunskaper och lärande

Lpf 94, 2.1 Kunskaper, Riktlinjer

Motivering:

Av dokumentstudier och intervjuer med skolledning, lärare och elever framgår att inte alla elever upplever att de får de utmaningar och den stimulans som de efterlyser. Enligt skolans elevutvärderingar tycker en del elever att skolarbetet inte gör dem nyfikna på nya kunskaper, att lektionerna borde vara mer intressanta och meningsfulla samt att undervisningen inte är anpassad efter alla elevers behov och förutsättningar.

En av orsakerna till detta, enligt både skolledning, lärare och elever, är alltför stora undervisningsgrupper i vissa kärnämneskurser. Intervjuade kärnämneslärare, anser att möjligheterna till individualiserad undervisning är små när undervisningsgrupperna är så stora. Både intervjuade elever och lärare framhåller också att det inte alltid fungerar så bra att vid samläsning ”blanda elever” från olika program och kurser, eftersom det blir svårt för lärarna att då tillräcklig väl kunna programanpassa undervisningen, så kallad infärgning. Skolinspektionen kan inte bedöma relevansen av dessa påståenden.

Bedömning:

Rektorn säkerställer inte att lärarna arbetar tillräckligt aktivt för att ge eleverna möjlighet till inflytande över utbildningens innehåll och former.

Författningsstöd:

5 kap. 2 § 1985 års skollag

Lpf 94, 2.3 Elevens ansvar och inflytande, Mål att sträva mot

Lpf 94, 2.3 Elevens ansvar och inflytande, Riktlinjer

Motivering:

Lärarna låter eleverna regelmässigt utvärdera undervisningen och kan därigenom ändra det i undervisningens upplägg som eleverna har haft synpunkter på. Av dokumentstudier och intervjuer med skolledning, lärare och elever framgår emellertid att

eleverna bara i viss utsträckning har ett inflytande vad gäller planeringen av undervisningen, och att detta varierar och är beroende på vilken lärare man har och vilka kurser man läser. Eleverna ges mer inflytande över arbetssätt och redovisningsformer än över undervisningens innehåll. Det finns också lärare som anser att eleverna inte heller har den kunskapen inom ämnesområdena och kurserna att de kan ha ett reellt inflytande. Skolledningen och lärarna anser också att elevernas ansvarstagande har minskat över de sista åren och att elevernas vilja till inflytande också är låg.

Det är, enligt inspektörerna, mot den bakgrunden, angeläget att skolan utvecklar ett gemensamt förhållningssätt och hittar former för att öka elevernas reella inflytande i undervisningen.

Bedömningsområde: Tillit till elevens förmåga

Bedömning:

Rektorn säkerställer inte att alla lärare har höga och tydliggjorda förväntningar på elevernas förmåga.

Författningsstöd:

Lpf 94, 2.1 Kunskaper

Lpf 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, mål att sträva mot

Lpf 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, riktlinjer

Motivering:

Forskning visar att höga och tydliggjorda förväntningar på elevens förmåga är en av framgångsfaktorerna för god måluppfyllelse och goda kunskapsresultat.

Av elevintervjuer med elever som går på yrkesförberedande program framgår att de upplever att inte alla lärare som undervisar dem i kärnämnen har höga förväntningar och tilltror dem att lyckas fullt ut, exempelvis i att nå de högre betygsstegen. Några elever uppfattar det som så att vissa lärare redan tidigt har bestämt sig för att ”du kan aldrig bli en MVG-elev”. Det finns dock också lärare som ”peppar” alla elever, säger eleverna.

Inspektörerna anser att det finns en risk att lärarnas låga förväntningar kan påverka elevernas studieresultat på ett negativt sätt och bli till en självuppfyllande profetia, så att eleverna presterar under sin egentliga förmåga.

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Särskilt stöd ges inte till alla elever som har svårigheter i skolarbetet och de elever som behöver studiehandledning på modersmålet får inte detta.

Författningsstöd:

1 kap. 2 § 1985 års skollag

Lpf 94, 2.1 Kunskaper, Riktlinjer

8 kap. 1 §. gymnasieförordningen

8 kap. 5 § gymnasieförordningen

Motivering:

Skolan har rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd, och programteamen har avsatt tid för stöd. Numera finns schemalagt stöd som ges av skolans lärare i svenska, engelska, matematik, kemi och teknikämnen. Det ingår också i varje lärares undervisning att ge stöd inom klassens eller undervisningsgruppens ram.

Dock anser både skolledning och lärare att ”tillgången på platser” i Fischerströmska gymnasiets resursenhet för specialundervisning är för låg och man berättar att det har hänt att elever i behov av särskilt stöd i vissa fall har fått vänta i en termin på att få stöd. Både dokumentation och intervjuer visar att rektorn inte ges det handlingsutrymme som behövs för att kunna ta det fulla ansvar som författningarna föreskriver för elever i behov av särskilt stöd.

Elever i behov av studiehandledning på modersmålet har inte heller kunnat erbjudas sådan. Enligt skolledningen är detta ett förvaltningsövergripande problem som inte Ehrensvärdska gymnasiet ensamt kan lösa.

Se också under bedömningsområde Kunskaper.